

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Hij is het, Die ons Zijne vriendschap biedt...

'Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren'.

Johannes 15:16a.

Na het avondmaal heeft de Heere aan Zijn discipelen een schat van hemels onderwijs gegeven. In vers 15 sprak Hij: Ik heet u niet meer dienstknechten; want de dienstknecht weet niet wat zijn heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd; want al wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, heb Ik u bekend gemaakt'. Voor vrienden heeft men geen geheimen. Jezus heeft Zijn hart voor Zijn discipelen opengelegd en daarmee het hart van Zijn Vader, want Hij zegt in vers 9: 'Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien'.

En wat Hij nu van Zijn Vader gehoord heeft, deelde Hij mede aan Zijn discipelen. Het was een boodschap van vrede en van liefde. Hoort Hem zeggen: 'Niemand heeft meerder liefde dan Deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden'; vers 13. Wanneer de Heilige Geest in de nacht van onze verlorenheid dit geheim bekendmaakt, wordt aan ons vervuld: "t heilgeheim wordt aan Zijn vrienden, naar Zijn vreeverbond getoond'.

Deze mededeling van Gods liefde zal het hart diep vernederen. Heere, wilde U mij dit bekendmaken? Noemt U mij een vriend? Dat is teveel voor mij; ik was zo'n vijand van U, Heere. Ik ben Uw liefde niet waardig. Helaas is deze ootmoed niet altijd aanwezig. De begenadigde zondaar is in dit leven nog geen heilige. Het kan er zelfs van komen,

dat wij met ontvangen genade gaan pronken. Van Paulus lezen wij: 'En opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet zou verheffen, zo is mij gegeven een scherpe doorn in het vlees, nl. een engel des satans, dat hij mij met vuisten slaan zou, opdat ik mij niet zou verheffen'. De Heere weet van deze hoogmoed en als Hij Zijn discipelen dan eerst vertroostend heeft toegesproken door hen vrienden te noemen, voegt Hij er aan toe: 'Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren'. Met deze woorden houdt Hij de Zijnen aan de grond. 'Gij Mij niet'. Daarmee predikt Hij schuld. Daar zat een Levi aan de tafel. Die wilde eerst van God en Zijn dienst niets weten. Hij wilde van de Zaligmaker niets weten; als hij Hem aanzag was er geen gestalte, dat hij Hem zou begeerd hebben. Levi vond zijn leven in de vervulling van de begeerten van zijn boze hart. Jezus was gekomen tot het Zijne, maar de Zijnen hadden Hem niet aangenomen. Elk van Gods kinderen zal met schaamte zeggen: Heere, ik heb nooit naar U gevraagd.

'Gij hebt Mij niet uitverkoren'. En dat, terwijl Hij de Schoonste van alle mensenkinderen is, op Wiens lippen genade is uitgestort. O, wij weten niet wat wij doen als wij de duivel boven Hem verkiezen, de dood boven het leven; als wij niet naar God zoeken en de wil des vleeses en der gedachten doen. Wat een

jammerlijke gevolgen heeft de zondeval voor ons. 'Gij hebt Mij niet uitverkoren'. Wanneer zij Hem nu toch al hun liefde waardig schatten, dan is dat niet omdat zij Hem eerst hebben liefgehad. Zij hebben Hem niet eerst verkozen om hun Heere en Zaligmaker te zijn, zo verklaart ons de kanttekening. Hoe komt het dan dat zij nu wel in Zijn gemeenschap mogen zijn? Wel, omdat Hij hen eerst heeft liefgehad. Jezus zegt nu: 'Maar Ik heb u uitverkoren'. Ik heb u uit de wereld getrokken om Mijn vrienden te zijn en u zalig te maken (zie kanttekening).

Waarom deed Hij dat? Zag Hij in hen iets wat Zijn liefde zou kunnen opwekken? Zag Hij iets in hen wat hen waardig maakte om door Hem verkoren te worden? Neen, niets. Wat zou Hem aantrekken in de hoogmoedige Petrus?

In de geldzuchtige Levi? Neen, Christus ziet in de mens niet anders dan schuld en onreinheid en overtredingen tegen Gods wet. Hij vindt meer dan genoeg aanleiding om te zeggen: 'Ga weg, achter Mij, satanas, gij zijt Mij een aanstoot'.

Maar waarom heeft Hij hen dan toch uitverkoren?

Inhoud

Meditatie:	
Hij is het, Die ons Zijne vriendschap biedt	1
Lezen in de Christenreis (3) . . .	2
Verslaving: Roken (3)	4
Commentaar	
München 1938	6
Kerknieuws	8
Berichten	9
Predikbeurten	10

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abonnements, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Friso Hof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

Wel, Zijn roepstem wortelt in de eeuwigheid. Hij ontving de Zijnen uit de hand van Zijn Vader: 'Vader, zij waren Uwe, maar Gij hebt ze Mij gegeven'. Het was niet de mens die God bewoog tot barmhartigheid. Het is alleen vrije genade. Christus roept de Zijnen dus; omdat Hij hen van Zijn Vader ontvangen heeft. Hij roept de Zijnen ook omdat Hij hen met Zijn dierbaar bloed gekocht heeft. In hun plaats ging Hij Zijn Vader verheerlijken; ging Hij alle gerechtigheid vervullen. Hij is voor Zijn Bruid gehoorzaam geworden tot de dood des kruises. Was dat een aantrekkelijke bruid? Was dat een schone bruid? Neen, het was een 'zwarte' bruid, Die kocht Hij om haar zonder vlek en zonder rimpel aan Zijn Vader voor te stellen. Die kocht Hij om haar vrij te maken van de schuld der zonde en van de boze heerschappij der zonde.

Ziet u nu dat de Heere niets zoekt in de mens, maar dat alles van Hem uitgaat? Laat dan toch niemand zeggen dat hij te zwart is. Laat dan toch niemand wanhopen aan Gods ontferming. Wanhoop aan uzelf als ge een blik slaat in uw eigen hart; maar wanhoop nooit aan de rijkdom van Christus' bloed. Is Hij niet juist gekomen om het verlorene te zoeken? Helaas, zucht iemand, was ik toch maar eerst van deze of gene zonde verlost. Had ik toch maar een in waarheid verbroken hart. Kon ik toch maar eens hartelijk wenen over mijn bestaan voor God. Maar helaas, mijn hart wil niet breken; het lijkt wel van steen. Ja, had ik maar een recht inzicht in mijn boze bestaan voor God. Arme tobber, deze dingen zullen nooit uit uw hart voortkomen. Zij komen alleen uit de verworven genade door Christus' bloed tot u en in u. Alleen door Zijn Geest, Die uit vrije genade het u kan schenken. Zie hoe Hij, Die nu zegt: 'Ik heb u uitverkoren', een Levi heeft geroepen. Had die inzicht in zijn verloren

staat voor God? Had die een hartelijke droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid? Weende hij? Zag hij zijn schuld tegenover Gods heilige wet, die volkomen liefde eist? Neen! en toch kreeg hij dit alles. Wanneer? Toen Jezus naar hem toe kwam en hem aanzag. Zulke ogen waren nog nooit eerder op Levi gericht geweest. Daar kon hij niet tegen. Door deze opzoekende liefde Gods werd Levi een arme zondaar; diep veroordeeld in zichzelf. Zijn oude leven kon hij niet meer voortzetten. Ja, hij krijgt zo'n betrekking op Jezus, dat hij in de grootste beproeving niet meer van de Zaligmaker los kan komen: 'tot Wien zullen wij anders henegaan, Gij hebt de woorden des eeuwigens levens'.

'Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren'. Ja Heere, zal Levi gestameld hebben. Als U niet naar mij toegekomen was; als U mij niet getrokken had uit de modder van de zonde, had ik er nog middenin gelegen. Stemmen wij met Levi in? Ja Heere, ik U niet, maar Gij mij. Ik zal U al mijn liefde waardig schatten, omdat Gij mijn rechterhand wou vatten. Welnu, zegt Christus; heb Ik u dan Mijn vrienden genoemd? Vergeet nooit waar ik u vandaan gehaald heb. En toon dit in uw leven. Breng dan voort de vrucht des Geestes, zoals dat staat in Galaten 5. Daartoe is voortdurend het gebedsleven nodig, want uit uzelf zult u niets vermogen. Hij zegt: 'en Ik heb u gesteld dat gij zoudt heengaan en vrucht dragen en dat uw vrucht blijve; opdat zo wat gij van de Vader begeren zult in Mijn Naam, Hij u dat geve' (vers 16b). Hoe langer men op deze weg ten leven mag zijn, hoe meer er ook verwondering zal zijn over Zijn opzoekende liefde: gij Mij niet, maar Ik u. Hij is het, Die ons Zijn vriendschap biedt!

Arnemuïden Ds. M.J. van Gelder

Lezen in de Christenreis

(3) *In de strik van de witte duivel*

a. Als Christen voortgaat naar het aangewezen licht ontmoet hij een deftig heer, die dwars over het veld tot hem komt, de heer Wereld Wijze,

uit de stad Vleselijk Overleg. Iemand die meent met zijn natuurlijk verstand het werk van God te kunnen beoordelen en daarin raad kan geven. Hij heeft echter maar een flauw idee ('some inkling') van

Christen. Hij beoordeelt hem slechts aan enkele uitwendige tekenen: zijn moeizame gang vanwege het zware pak en zijn hoorbare zuchten.

Hij vraagt Christen waar deze heen gaat. Christen weet wat hem door Evangelist is meegedeeld: ik ga naar gindse Poortje en daar zal mij verteld worden hoe ik mijn zware last kan kwijt raken.

Het eerste advies dat Wereld Wijze hem geeft, is inderdaad *zichzelf* zo spoedig mogelijk van dit pak ontdoen. Hier komt al direct uit dat hij niets verstaat van het innerlijk leven van Christen. Deze antwoordt dan ook, dat hij *zichzelf* niet van dit pak kan bevrijden en dat er ook niemand in het land is die hem hierbij behulpzaam kan zijn!

Bunyan wist dit zelf zo goed. Toen hij diep ontdekt werd aan zijn bedorven bestaan en dit hem zeer terneer drukte, riep hij tot de Heere om het bloed van Christus als het enige geneesmiddel. En, zo zei hij erbij, als ik dit pak zou kwijtraken zonder dit geneesmiddel, zou ik trachten het weer op mijn hart terug te krijgen. 'O, Heere', was zijn verzuchting, 'laat het slechts van mijn hart afgenomen worden op de juiste wijze, door het bloed van Christus'. Hij besefte: als het van mij weggaat op een andere wijze, zoals bij zo velen, zal ik er niet door geheiligd worden. Wereld Wijze tracht Christen wijs te maken dat de weg die Evangelist heeft aangewezen vol moeilijkheden is: de Poel Mistrouwen is nog maar een begin van de ellende. Dan komt er weer zo'n echte trek van het nieuwe leven in Christen naar voren: 'Het pak is voor mij verschrikkelijker dan al die moeilijkheden'. Het is immers de zonde en de zondige aard, de plaag van het hart, waaronder een christen gebogen gaat (Ps. 38:4, berijmd). Wereld Wijze verstaat niets van deze last: hij meent dat Christen door het lezen in de Bijbel en in die zware boeken van zijn hoofd zal raken. Het geneesmiddel dat hij kent, is bij de hand en dat geeft rust en zekerheid, het brengt vriendschap en tevredenheid met zich mee.

Wat is dan zijn raad? 'Ga naar het dorp *Zedelijkheid*, daar woont de heer *Wettisch* en als die niet thuis is, kan zijn zoon *Burgerlijkheid* u ook helpen. Natuurlijk moet u niet terug gaan naar uw vorige woning. Haal uw vrouw en uw kinderen op en

woon gerust in *Zedelijkheid* tussen eerlijke burenen'. Begrijpt u deze raad van Wereld Wijze? Duizenden zijn in deze val gelopen en nog steeds is de weg naar *Zedelijkheid* vol met 'gelovige, blijmoedige belijders van de waarheid'. Netjes leven, ieder het zijne geven en natuurlijk ga je niet meer in de zonde leven waarin je eertijds opging. Die grove takken moeten eraf. Uitwendige reformatie en gerust in *Zedelijkheid* wonen, waar men met verschillende andere gelijkgezinden een goede band heeft. Dat is al hun godsdienst. Terecht heeft iemand hierbij de aantekening gemaakt: dit is de witte duivel, die nog veel gevaarlijker is dan de zwarte duivel.

Bunyan zelf wist zo goed wat deze bedrieglijke weg was. Hij heeft een tijd gekend in zijn leven, dat hij de grove takken van zijn zondig bestaan ging snoeien. Hij was maar wat trots dat de mensen toen het goede van hem dachten. Hij was trots op zijn uitwendige godsdienst. Hij dacht zelfs dat er geen tweede in Engeland was in wie de Heere meer behagen had dan in hem. Als hij daar echter later op terug ziet, zegt hij: 'Ik leefde hierin ongeveer een jaar. Mijn burenen dachten dat ik een godvrezende man was. Ze zagen de grote verandering in mijn leven en manieren. En dat was inderdaad zo. Maar toch kende ik Christus niet, ik kende geen genade, geen geloof, geen hoop. Ik was een geschilderde hypocriet. Als ik zo gestorven was, zou mijn staat allervreselijkst geweest zijn'.

Degenen die zulke raadgevers hebben als Wereld Wijze zijn te beklagen. Maar het ergste is dat deze Wereld Wijze, deze "vleselijke overleggingen" (Wereld Wijze kwam immers uit Vleselijk Overleg) ook voorkomen in het hart van een waarlijk overtuigde zondaar. Hoe velen die door de Heere zijn staande gehouden, slaan ook de weg der wettische werken in, denkend zo van hun zondepak af te raken. Gelukkig dat God zulke zondaren laat vastlopen. Dat zullen we ook bij Christen zien.

b. Helaas wendde Christen zich op het advies van Wereld Wijze van de aangewezen richting af. Als hij bij de berg komt bij het dorp *Zedelijkheid* kan hij met zijn zware pak de helling niet op klimmen. Zijn

last is zwaarder dan ooit tevoren. De helling van de berg hangt dreigend over hem heen; hij denkt dat deze neer zal storten en hem zal verpletteren. Bliksemstralen schieten uit de berg. Christen kan geen stap verder. Hij weet niet meer wat hij doen moet.

Bevend over heel zijn lichaam en blozend van schaamte ziet hij Evangelist op hem af komen. Deze kijkt hem streng aan en zegt: 'Wat? Zijt gij hier?' Christen is eerst sprakeloos, maar spreekt dan een eerlijke belijdenis uit. Hij vertelt wat er gebeurd is en naar wie hij geluisterd heeft. Nu vertelt hij ook dat hij tegen Wereld Wijze heeft gezegd dat hij 'rust heeft gezocht'. Christen moet nu aan den lijve ondervinden dat de wet niet verlost, maar de zonde levend maakt en toorn werkt en vloekt. Evangelist gaat hem daar verder in onderwijzen: 'Ziet toe, dat gij Dien Die spreekt niet verwerpt. De rechtvaardige zal door het geloof leven. Gij hebt de raad des Allerhoogsten verworpen'.

Dan valt Christen als dood aan de voeten van Evangelist. Deze richt hem op en maakt hem dan bekend in welk dodelijk gevaar hij zich heeft begeven door de raad van Wereld Wijze op te volgen:

1e. Hij heeft u van de Weg Gods afgeleid.

2e. De Heere heeft gezegd: 'Want zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelfde verliezen' (Mark. 8:35). Als iemand u van de kruisweg afhoudt, kunt u het eeuwige leven niet verkrijgen. Verfoei uzelf, dat u naar verkeerde raad geluisterd hebt.

3e. De weg naar het huis van de heer *Wettisch* is een weg des doods. Door de werken der wet zal niemand gerechtvaardigd worden. Het oogmerk van Wereld Wijze was u van de Weg der zaligheid af te houden en u zo te misleiden.

Met kracht vallen dan de volgende woorden in het hart van Christen: 'Want zo velen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder de vloek'. Vervolgens beweent Christen zijn dwaasheid, dat hij geluisterd heeft naar Wereld Wijze. Bevend vraagt hij aan Evangelist, of er nog hoop voor hem is en of zijn zonde vergeven kan worden. Evangelist zegt dat zijn zonde wel zwaar is, maar dat de man bij het Poortje een welbehagen heeft gehad in mensen. Op bevel van Evangelist keert

Christen op zijn schreden terug. Hij haast zich. Het is alsof hij nog op verboden grond loopt zolang hij niet is terug gekeerd naar het pad dat Evangelist hem heeft aangewezen. Wat is Gods trouw en geduld groot over degenen die Hij Zelf op de weg

des levens heeft geplaatst! Hij laat ze in hun werkheiligheid en eigengerichtigheid vastlopen, opdat er plaats moge komen voor de Weg, de Waarheid en het Leven.

Scherpenzeel

J. de Jager.

van een roker is gemiddeld tien jaar korter dan die van een niet-roker. Rokers hebben een twee tot viervoudig risico op een plotselinge dood. Momenteel rookt ongeveer 35 procent van de Nederlanders. Dit aantal is al zo'n 20 jaar stabiel. Verontwaardigend is wel dat het rookgedrag onder de jongeren van 15 tot 19 jaar stijgende is. Roken is immers stoer! Je hoort er bij! Opvallend is dat bijna driekwart van de rokers wil stoppen met roken. Waarom gaat het zo moeilijk, of lukt het zelfs niet?

Afhankelijk van de sigaret

Het voornaamste bestanddeel van een sigaret is nicotine. Tijdens het roken wordt deze stof vrijwel direct in het bloed opgenomen. Reeds binnen zeven seconden heeft nicotine een effect in de hersenen waardoor de roker zich prettig en ontspannen voelt. Na het roken van een sigaret wordt nicotine vrij snel weer afgebroken. De roker begint zich onbehaglijk te voelen. Hij voelt zich prikkelbaar en zijn concentratie is minder. Om het nicotinegehalte weer op peil te brengen, wordt hij innerlijk gedrongen om snel weer een nieuwe sigaret op te steken. Hierdoor neemt gelukkig de spanning weer af en neemt de concentratie weer snel toe. Roken wordt dus beloond! Als het lichaam van een roker het gevoel heeft dat het niet meer normaal kan functioneren zonder nicotine, noemen we dat *lichamelijke afhankelijkheid*. Er bestaat ook een *psychische afhankelijkheid*. Een roker is gewend naar de sigaret te grijpen. Hij heeft het gevoel niet buiten roken te kunnen. Hij moet roken om de vervelende spanning van het niet-roken kwijt te raken. Hoewel het volgende wat moeilijk is, wil ik er voor de volledigheid toch kort op ingaan. Zoals genoemd functioneren rookverslaafden beter met nicotine in het bloed. In de hersenen leidt nicotine tot afgifte van een tweetal stoffen: noradrenaline en dopamine. Noradrenaline zorgt voor een toegenomen concentratie. Dopamine is verantwoordelijk voor de belonende effecten en voor het dwangmatig verlangen naar nicotine. Nicotine leidt tot een langdurige overgevoeligheid van het zogenaamde dopaminerge systeem. Hierdoor kan de *aanblik* van een pakje sigaretten *het verlangen al doen toenemen*. U voelt nu wel waarom stoppen met

Verslaving

Roken

(3)
Mevrouw M, 55 jaar oud, wordt tijdens een avonddienst opgenomen met hevige kortademigheid door een verergerde chronische bronchitis. Hiervoor krijgt zij extra zuurstof, medicijnen om te vernevelen en tevens prednison via een infuus. De volgende dag tijdens de visite ruik ik een sigarettenlucht. Mevrouw M. beaamt dat ze ook tijdens de opname rookt. Het stuit me tegen de borst dat de patiënte die met zo'n ernstige longaandoening is opgenomen en daarvoor zelfs extra zuurstof krijgt, blijft roken! Ik spreek haar hierover aan. 'Maar dokter, ik heb al zovaak geprobeerd te stoppen. Het lukt niet. En juist de stress die dat geeft moet ik weer wegroken. Ik heb een zoon die verslaafd is. Wel niet aan sigaretten, maar aan de heroïne. En de laatste tijd begrijp ik hem zo goed. Roken is ook een verslaving. Het liefst kom ik ergens waar absoluut niet gerookt mag worden.' Mijn antwoord is dat mevrouw M. in het dagverblijf van het ziekenhuis vrij mag roken en dat ik haar geen verbod op kan leggen, maar dat ik het absoluut (om bij de woorden van mevrouw M. aansluiting te zoeken) niet op prijs stel dat ze tijdens de behandeling rookt. Het resultaat van ons gesprek is dat het pakje shag met daarop het grote opschrift 'Roken is dodelijk' in de medische status belandt en ik een kalmerend medicament voorschrijf.

Een gloeiend vuurtje

Toen de Portugees Columbus in 1492 Amerika ontdekte, zag hij indianen met een voorwerp in de mond waarin een vuurtje gloeide en waaruit rook omhoog kringelde. Columbus kreeg van de indianen een baaltje gedroogde en fijngesneden bladeren en werd de eerste Euro-

peaan die in aanraking kwam met het product van de tabakspant. Enkele tientallen jaren later stuurde de Franse ambassadeur in de hoofdstad van Portugal, Jean Nicot, zaden en planten van de tabakspant naar het Franse hof voorzien van een hartelijke aanbeveling. Tabak zou een goed middel zijn om wonden te verzorgen, maar ook werken tegen hoofdpijn en kiespijn. Van zijn naam is het bekendste bestanddeel van tabak afgeleid: *nicotine*. Van de 16^e tot de 19^e eeuw rookten onze voorouders voornamelijk pijp. Vanaf de 19^e eeuw kwamen de sigaretten in zwang. Aanvankelijk rookten vooral mannen. Na de Eerste Wereldoorlog zijn ook vrouwen steeds meer gaan roken.

Roken is dodelijk

Er wordt wel eens gezegd: 'Roken is spelen met vuur.' Daar kunnen we natuurlijk een letterlijke invulling aan geven. Maar ook in figuurlijke zin is de uitspraak waar. Zoals vuur met vernietigende kracht om zich heen kan slaan, verwoest roken levens van mensen. Vele wetenschappelijke onderzoeken hebben in de loop der jaren laten zien dat er een verband bestaat tussen roken en het ontstaan van hart- en vaatziekten, kanker en de longaandoening COPD (chronic obstructive pulmonary disease). Bij COPD moeten we denken aan bijvoorbeeld chronische bronchitis en uitgerekte longen. Van alle rokers sterft vijftig procent vroegtijdig aan de gevolgen van roken. Wereldwijd zijn dat naar schatting 4,9 miljoen en in Nederland 24 duizend mensen per jaar. Verbijsterende getallen! Vergelijk het maar eens met het aantal inwoners van het dorp of de stad waar u woont. De levensverwachting

roken werkelijk niet eenvoudig is.

Gevolgen voor het lichaam

Welk verband bestaat ertussen roken en het ontstaan van *hart- en vaatziekten*? De oorzaak moeten we voornamelijk zoeken bij een tweetal stoffen in de tabaksrook: koolmonoxide en nicotine. Koolmonoxide zorgt voor een lager zuurstofgehalte in het bloed. Wat de gevolgen van zuurstoftekort zijn, kan een ieder bedenken. Nicotine heeft een verhoging van de bloeddruk tot gevolg. Daarbij stijgt het cholesterolgehalte. Door een opeenhoping van vetten wordt de vaatwand minder elastisch. Doordat ook het bloed stroperig wordt, treden gemakkelijker beschadigingen van de vaatwand op. Deze verschillende aspecten versnellen het proces van atherosclerose (verkalking van de slagaders). En alsof het nog niet genoeg is, neemt het gehalte van stollingsbevorderende stoffen toe, waardoor een verhoogde trombose-eigiging ontstaat. Uiteindelijk ontstaat een hartinfarct, een herseninfarct, een TIA, een longembolie, een vernauwing (stenose) of juist een verwijding (aneurysma) in een grote slagader.

Welk verband bestaat er tussen roken en het ontstaan van de bovengenoemde longaandoening COPD? Het is niet moeilijk te begrijpen waarom van alle organen de longen het meest te lijden hebben van het roken. De teer in tabaksrook geeft de longen een gitzwarte kleur. Roken is dan ook verantwoordelijk voor 75 procent van de sterfte aan COPD. Hoewel het precieze mechanisme niet bekend is, verandert door roken de structuur van de oppervlaktecellen van de luchtwegen en van de longblaasjes. In de luchtwegen treedt ook een verlies van trilharen (hoe mooi geschapen!) op. Tenslotte ontstaan een onherstelbare vernauwing van de luchtwegen en uitgerekte longblaasjes.

Welk verband bestaat ertussen roken en het ontstaan van *kanker*? Het zal voor een ieder duidelijk zijn dat we vooral moeten denken aan longkanker. Maar liefst 87 procent van alle longkankergevallen kan worden toegeschreven aan roken! Ook andere soorten kanker zijn het gevolg van roken, namelijk kanker aan de mondholte, het strottenhoofd, de slokdarm, de maag, de alvleesklier, de nieren, de blaas en de baarmoederhals.

Het mechanisme waardoor roken kanker veroorzaakt is niet geheel duidelijk. Waarschijnlijk werken bepaalde componenten van tabak een stapsgewijs proces in de hand waarbij normale slijmvliescellen veranderen in kankercellen.

Ten overvloede wil ik nog noemen dat roken schadelijk is voor de directe omgeving; óók voor de volgende generatie. Roken tijdens de zwangerschap heeft nadelige gevolgen voor de baby. En de kinderen mogen immers zomaar meeroken. Dat geeft een niet te onderschatten risico!

Sigaren, pijp en 'veilige' sigaretten

Van de tabaksconsumptie in Nederland bestaat twee procent uit sigaren. Óók op een sigarendoosje staat een waarschuwing. Waarom? Sigaren en ook pijp zijn toch minder gevaarlijk? Nee, toch niet. Want hoewel sigaren- en pijprokers minder diep inhaleren en meestal in aantal minder roken dan sigarettenrokers, bevatten sigaren- en pijptabak dezelfde giftige en kankerverwekkende stoffen als sigaretten. De rook van vier sigaren is vergelijkbaar met de rook van 10 sigaretten. De kans op het krijgen van hart- en vaatziekten is niet minder. Ook het risico op longkanker is nagenoeg even hoog. En degenen die denken misschien minder gevaar te lopen door bijvoorbeeld sigaretten te roken met een filter, of met een lager nicotine- en teergehalte en misschien wel minder roken, moet ik ontmoedigen. Ook dan blijft de kans op het krijgen van een van deze aandoeningen nagenoeg even groot. Veilig roken bestaat gewoonweg niet!

Stoppen met roken?

Onze overheid verstaat haar verantwoordelijkheid ten aan zien van roken steeds meer. De wat bedekte tekst 'Roken bedreigt de gezondheid' is inmiddels vervangen door directe teksten, waaronder 'Roken is dodelijk'. Recent is een nieuwe Tabakswet ingevoerd die bepaalt dat vanaf januari 2003 alle vormen van tabaksreclame verboden zijn. Stapsgewijs worden verder allerlei bepalingen ingevoerd om het roken te ontmoedigen. Maar we hebben natuurlijk ook allemaal een persoonlijke verantwoordelijkheid. Het kan zijn dat u, om wat voor reden ook, eens begonnen bent met roken. U

zou er wel vanaf willen, maar het lukt niet. De waarschuwingen en berichten over schadelijke effecten negeert u en probeert u diep weg te stoppen. U houdt zich misschien wel op de been met de voorbeelden in uw omgeving van stugge rokers die er oud bij zijn geworden. Waarom zou dat in uw geval niet kunnen? Of misschien denkt u wel wat moedeloos: 'Het leed is toch al geschied. Stoppen heeft niet veel zin meer'. Is dat waar? Nee! Want wat mogen we verwachten als we stoppen met roken? De risico's op gezondheidsschade verminderen als u stopt met roken. Allereerst zult u merken dat u zich fitter voelt, meer lucht krijgt, niet meer hoest, een betere smaak en reuk krijgt en ook uw stem krijgt weer een natuurlijke klank. In het bloed is reeds na enkele weken meetbaar dat uw cholesterolgehalte daalt. Ook de kans op het krijgen van een hartinfarct, een herseninfarct of een TIA wordt minder. De levensverwachting neemt weer toe. Bij mensen met de longaandoening COPD leidt stoppen met roken tot een minder snelle verslechtering van de longfunctie. In het eerste jaar kan zelfs een lichte verbetering verwacht worden. Verder vermindert ook de kans op het ontstaan van longkanker. Wilt u stoppen met roken, maar vindt u het moeilijk? Raadpleeg uw huisarts over het volgen van een ondersteuningsprogramma. Eventueel kan uw huisarts een nicotinepleister of een medicijn (Zyban[®]) als hulpmiddel voorschrijven.

De Bijbel als richtingwijzer

Woorden als tabak en roken komen we in de Bijbel niet tegen. Roken is een gewoonte van veel latere tijden. Bij onze veelgeprezen oudvaders, die in leer én leven wensten te luisteren naar de norm van de Schrift, vinden we wél enkele zinsneden over roken. Godfried Udemans keurt in zijn 't Geestelyck Roer van 't Coopmans Schip (1640) tabak wel goed als medicijn om onze hersens wat op te drogen, als ze te koud en te vochtig zijn. Maar hij keert zich krachtig tegen tabak als genotmiddel. 'Het korte leven dat gelijk een rookdamp is (Jacobus 4:14), moeten we niet besteden om een vuile rook uit en in te blazen.' Ook de hooggeleerde Gisbertus Voetius spreekt duidelijke taal in zijn inaugurele rede (1634). 'Indien een nuchtere

ziel een wijze ziel is, wat is dan ongerijmder, dan hele dagen of hele nachten vol wijn te zijn; dan zó ver-zot te zijn op het roken, dat men dampt alsof de rook van een oven opstijgt, zoals de Schrift spreekt betreffende de verbranding van Sodom en Gomorra.' In dezelfde oratie hekelt hij in één zin samen met drinkgelagen, dronkenschappen en dobbelarijen óók de 'tabakszui-gerijen'.

Toch zijn vanuit de Bijbel nóg wel enkele lijnen te trekken. Ons lichaam als het eigendom van onze Schepper en door Paulus een tempel van de Heilige Geest genoemd (1 Korinthe 6:19-20), mogen we niet door drugs laten afbreken. Óók niet door de drug die tabak heet. En als we blikken in de spiegel die ons wordt voorgehouden in de Wet der Zeden? De overheid waarschuwt als Gods dienaar tegen de gevolgen van het roken (vijfde gebod). De wetenschap dat roken de gezondheid schaadt en daardoor de dood vroeg-tijdig wordt ingeroepen, stelt ons voluit verantwoordelijk (zesde gebod; HC Zondag 40). Roken is gelddderving (achtste gebod). Het vermaan van de apostel Paulus mogen we ook wel op het roken betrekken: 'En verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden' (Romeinen 13:14) en: 'Ik zal onder de macht van geen mij laten brengen' (1 Korinthe 6:12b).

Tot slot

De drie artikelen over verslaving zijn vooral vanuit een medische invalshoek geschreven. Vanuit andere professies is dezelfde proble-matiek geheel anders te benaderen: economisch, juridisch, pedagogisch, psychologisch en sociologisch. Ook theologisch zal er veel aan te vullen zijn. Toch hoop ik dat u wat inzicht hebt gekregen in de problematiek van verslaving en de gevolgen voor het lichaam. Junks zijn verslaafd aan drugs, raken daardoor aan lager wal en leven vaak op straat. Ontelbare mensen kennen de zucht naar de fles en bezoeken de kroeg. We zijn geneigd op drugsverslaafden en 'dronkelappen' neer te zien. Of we kunnen juist met diep meelijden ver-vuld raken. Toch wil ik u nog even meenemen naar twee onderzoekskamers van de Spoedeisende Hulp.

In de eerste kamer ligt mevrouw N. van 30 jaar oud. Ze heeft een verlo-

pen uiterlijk. Op mijn vraag of ze heroïne gebruikt, krijg ik een beves-tigend antwoord. Ze spuit ook cocaïne. Twee uur geleden heeft ze nog gespoten. Als ik mevrouw N. vraag naar haar beroep, zegt ze prostituee te zijn op de tippelzone. Ze blijkt koorts te hebben en op de longfoto is een longontsteking zichtbaar. Ik neem mevrouw N. op en spreek een antibioticum per infuus af. Tevens schrijf ik een medicijnbon voor methadon.

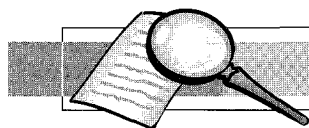
In de kamer ernaast wordt door de ambulancebroeders een brancard naar binnengereden met daarop een 55-jarige meneer O. Hij heeft sinds anderhalf uur pijn op de borst. Aan de kleding van zijn echtgenote en dochters zie ik dat zij uit de gerefor-meerde gezindte afkomstig zijn. Meneer O., lid van de Gerefor-meerde Gemeenten, rookt al tiental-len jaren. Hij blijkt een groot hartin-farct te hebben en wordt opgenomen

op de hartbewaking.

Twee verschillende mensen met ver-schillende leefwerelden en verschil-lende diagnoses. De een spuit cocaïne en heroïne, en de ander rookt sigaretten. Maar eigenlijk is er he-lemaal geen verschil... want beiden zijn verslaafd. En na het bovenstaan-de zijn we het toch allemaal met elkaar eens dat, net als drugsge-bruik, óók roken niet tot een christe-lijke levensstijl behoort. Daarom: van harte sterkte toegewent in de strijd om van uw verslaving af te komen. Het zal vast een hele opgave zijn. En indien iemand van u wijs-heid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft (Jacobus 1:5a). En jonge men-sen: bezint eer je begint! Het is nog altijd makkelijker om 'nee' te zeg-gen dan te stoppen.

Capelle aan den IJssel,

H.J. Agteresch.

Commentaar

München 1938

'De Europeanen moeten beseffen (...) dat de boosdoener in Bagdad zit, niet in Washington' (dr. David Kelly, wapeninspecteur van de Verenigde Naties voor Irak, in het Nederlands Dagblad van 15 februari 2003)

Adolf Hitler

Op 31 januari 1933 werd Hitler rijkskanselier van Duistland. In de loop van 1933 heeft hij alle macht aan zich getrokken. De "Machtsübernahme" was een staaltje van brutale nazi-politiek met ingrijpende gevolgen. In 1933 verliet Duitsland de Volkenbond en ging daarna tot herbewapening over. In 1935 werd de algemene dienstplicht ingevoerd. In 1936 werd het Rijnland geremilitariseerd. In 1938 werd de "Anschluss" met Oostenrijk een feit. Ondertussen worden in 1935 de Neurenberger wetten, 'ter bescher-ming van het Duitse bloed en de Duitse eer' afgekondigd en volgt op 9 november 1938 de "Reichskristallnacht" waarbij 36 mensen omko-

men, 7500 joodse winkels worden vernield of geplunderd en 250 syna-gogen vernield. In 1938 wil Hitler het Sudetengebied, dat behoort bij Tsjechoslowakije, inlijven bij Duits-land. Er ontstaat langzamerhand in de dertiger jaren in Europa een dreigende sfeer, waarbij oorlog niet moet worden uitgesloten. Temidden van de crisis rond het Sudetengebied spoeden de eerste minister van Engeland en Frankrijk (Chamberlain en Daladier) zich naar München om met Hitler te overleggen. Uiteinde-lijk geeft men toe aan Hitlers eisen. De vrede lijkt getekend, een oorlog voorkomen. De bevolking van Londen en Parijs reageert uitbundig. Chamberlain laat bij zijn terugkomst vol trots aan de toegestroomde mas-sa het briefje zien waarop de afspraken met Hitler staan. De mensen zijn uitzinnig van vreugde. Ook in Parijs is de opwinding groot. De vrede is gered! Duizenden mensen zijn op de been om de vre-delievende staatslieden Chamberlain en Daladier te jubelen. Europa

kan rustig verder slapen. Slechts een enkele politicus is het niet eens met deze gang van zaken. Sir Winston Churchill laat in het Engelse Parlement duidelijk merken dat hij niets geeft voor afspraken met een fanatiekeling als Hitler. Sinistere figuren als Hitler worden door welwillendheid en toegeliefelijkheid alleen maar geprikkeld tot het uitdelen van nieuwe trappen (Sebastian Haffner). De harde kritiek van Churchill op het beleid van Chamberlain en op de persoon van Hitler wordt in het Engelse Parlement afgedaan met onruststokerij, oorlogshitserij, spelbederf, ongelukspreekt, etc. Kortom, Churchill zit fout en Chamberlain ziet het goed. Chamberlain is de held van 1938. De vrede is immers zo belangrijk. En gelukkig heeft Chamberlain die toch maar gered. Op 1 september 1939 blijkt Chamberlains politiek fataal. Duitsland trekt Polen binnen. De "vrede" van 1938 spat als een zeepbel uiteen. De tweede wereldoorlog is begonnen. Dat was uiteindelijk het drama van München 1938. Met dictators van het type Hitler zijn geen afspraken te maken. Zeker niet over vrede! Churchill had dat juist gezien. Er waren 50 miljoen doden, onder wie zes miljoen joden, nodig om de wereld die les te leren. München 1938 staat terecht als een groot drama en een zwarte bladzijde in de geschiedenisboekjes. Laten we hopen dat het zich niet zal herhalen. München 1938!

Saddam Hoessein

In 1979 komt in Irak Saddam Hoessein aan de macht. Op dat moment heeft Saddam al verschillende moorden op zijn geweten. Hij wordt echter heerser over Irak. In lijn met alle regiemers in het Midden Oosten regeert hij als een dictator. 'Sinds Saddam in 1979 aan de macht kwam, zijn duizenden Irakezen vermoord en de Irakese leider is in het buitenland kwetsbaarder voor wraakacties dan hij nu in eigen land is, waar zijn geheime diensten de bevolking terroriseren' (RD, 17-01-2003). Bovendien ziet Saddam zichzelf als de leider van de Arabische wereld. Zijn nucleaire programma, opgebouwd met behulp van de Fransen (!), moet hem zo snel mogelijk aan een atombom helpen. In 1981 grijpt Israël in en bombardeert de centrale waar aan de

atombom wordt gewerkt. In 1980 begint Saddam een achtjarige oorlog met het buurland Iran. Op 2 augustus 1990 bezet Saddam Koeweit. Door het ingrijpen van de VN en in het bijzonder president Bush sr. (de Golfoorlog) wordt hij gedwongen Koeweit te verlaten. Zijn brute machts- en oorlogspolitiek wordt echter wel duidelijk zichtbaar. Naar aanleiding van de aanval op Koeweit is door de VN besloten dat Irak geen massavernietigingswapens mag hebben. Dat is natuurlijk veel te riskant voor de vrede in de wereld. Vandaar dat daarop in Irak regelmatig geïnspecteerd zal moeten worden. Het bezit van dergelijke wapens is een heel ernstige bedreiging van de wereldvrede. Bovendien is Saddam een verschrikkelijke tiran. Door Amnesty International wordt onder meer het volgende over zijn bewind gezegd:

'Irak blijft een land waar mensenrechten zo goed als non-existent zijn. Duizenden zijn 'verdwenen'; mishandeling, marteling en moord door militairen, veiligheidstroepen, politie en gevangenenbewaarders, alsmede buitengerechtigde (massa) executies zijn gemeengoed. Sjiiitische moslims (in het zuiden), Koerden (in het noorden) en niet-Arabische minderheden in het algemeen staan bloot aan vervolging en gedwongen verhuizingen. Al deze mensenrechtenschendingen vallen onder de noemer 'overheidsbeleid', een systematische terreur om - al dan niet vermeende - dissidente geluiden in de kiem te smoren. Straffeloosheid is volledig. De regering probeert daarnaast de sociaal-economische gevolgen van het VN-embargo zoveel af te wentelen op de bevolking. Vooral kinderen zijn hiervan het slachtoffer.' Ook vanuit Israël horen we over de praktijken van de heer Saddam. 'Saddam Hoessein van Irak heeft de uitkering aan familie van zelfmoordterroristen, die hun leven geven bij aanslagen in Israël, verhoogd van 10.000 dollar tot 25.000 dollar. Hieruit blijkt de nauwe band tussen de terroristen en Saddam Hoessein. In Gaza trokken 2000 Palestijnen door de straten met afbeeldingen van Saddam Hoessein en Jassar Arafat, waarop beiden als volkshelden afgebeeld stonden'. Kortom, Saddam is een gevaar voor de vrede in de wereld. Het was niet zo vreemd dat

Bush sr. in 1990 Saddam Hoessein vergeleek met Adolf Hitler. Dat is de wereld anno 2003. In Irak regeert een dictator die desnoods bereid is de wereld in vuur en vlam te zetten om zijn verschrikkelijke plannen (wereldheerschappij!) te realiseren. Bagdad 2003!

Geschiedenis

Wat moet de lezer van *De Saambinder* nu met Hitler en Saddam? Op zich kunnen we de analyse van de problemen beter overlaten aan de deskundigen. Internationale politiek is niet eenvoudig. Het vraagt gedegen kennis om daarover zinvol te oordelen. De oorlogsdreiging rond Irak is zeker een internationale politieke kwestie met heel veel kanten. Toch zit er aan de huidige situatie een opmerkelijk element. De leiders van Duitsland en Frankrijk lopen zich, zoals Chamberlain en Daladier weleer, het vuur uit de sloffen voor "vrede". Miljoenen mensen lopen in de hoofdsteden van allerlei Europese landen af te geven op de president van de Verenigde Staten, Bush jr. Hij wordt, zoals Churchill weleer, gezien als een oorlogshitser, ongelukspreekt, etc. Toch zit de ware boosdoener in Bagdad. Dáár zit het grote gevaar voor de wereldvrede. En op het moment dat dáár massavernietigingswapens operationeel zijn, zal de wereld dat ook weten ook! Het trieste in de huidige situatie is echter dat we kennelijk onze geschiedenis aan het vergeten zijn. De bevolking, slechts ten dele en vaak verkeerd geïnformeerd door de overwegend linkse media en verslaggevers, loopt te hoop tegen de VS en president Bush. De overeenkomsten van München 1938 en Bagdad 2003 zijn echter te opvallend om daar argeloos aan voorbij te gaan. Laten we hopen en bidden dat Bush jr. niet zal bezwijken voor de druk van regeringsleiders met boter op hun hoofd (Frankrijk) en de opgezweepte massa's. En laten we ook hopen dat de media nu eens eindelijk een stukje eerlijke en betrouwbare informatie zullen verspreiden over wat er in en rond de dictatuur van Saddam werkelijk aan de hand is. Europa zal toch niet pas tot bezinning komen als de atombommen vallen op Parijs, Berlijn en Londen? De wereld zal toch niet pas moord en brand gaan schreeuwen als er zich weer een hernieuwde Holo-

caust zal voltrekken? Het drama van München 1938 zal zich toch niet herhalen? De zeepbel van München 1938 spatte op 1 september 1939 uit elkaar. Het kostte wel 50 miljoen mensen het leven. Het is te hopen dat het zover niet zal komen. Wie de vrede wil, moet zich voorbereiden op de oorlog. Dat is de wijsheid die de wereld op dit moment broodnodig heeft.

Belangrijk

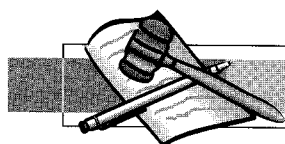
Er ligt nog een andere les in de huidige ontwikkeling. Immers, hoe staat het met onze kennis van de geschiedenis? Wereldgeschiedenis, kerkgeschiedenis en vaderlandse geschiedenis zijn heel belangrijk. Wie het verleden vergeet, zal het weer over moeten doen. Helaas

bespeur je steeds meer een houding van onverschilligheid over vroeger. Wie weet er wat er op 28 juni 1914 in Serajewo (wereldgeschiedenis) gebeurde en welke verschrikkelijke gevolgen die gebeurtenis heeft gehad? Wie weet er wat er op 26 juli 1581 in Den Haag (vaderlandse geschiedenis) werd aangenomen door de Staten Generaal en waarom men toen zo handelde? Wie weet er wat er op 13 oktober 1834 in de kerkenraad van Ulrum (kerkgeschiedenis) werd vastgesteld en wat het gevolg was van die beslissing? Helaas zijn er heel veel jonge en oude mensen die het de grondlegger van het Ford-concern nazeggen dat geschiedenis onzin is ('history is bunk!'). Dat kan en mag echter onze insteek niet zijn. Groen van Prin-

sterer wees reeds op de grote betekenis van de geschiedenis. Het is het vlammend schrift van de levende God. Laten we de geschiedenis bestuderen. Laten we ons niet te veel beïnvloeden door de tendentieuze berichtgeving van de overwegend linkse media. Laten we al helemaal niet afgaan op de wankele opinieonderzoeken van ene meneer De Hondt. Laten we liefde en belangstelling aankweken voor de geschiedenis van land en kerk. De geschiedenis kan ons ook vandaag nog heel veel leren. Ook rond de actualiteit van vandaag. *'De Europeanen moeten beseffen ... dat de boosdoener in Bagdad zit, niet in Washington'*. Dat is de les van de geschiedenis!

Amersfoort,

ds. W. Visscher.

Kerknieuws

Beroepen:

te Enkhuizen: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;

te Hoofddorp: ds. A. Schot te Krimpen a/d IJssel;

te Kruiningen: ds. J. Karels te Middelharnis;

te Urk: ds. C. Hogchem te Barneveld.

Bedankt:

voor Lisse: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;

voor Middelburg-Centrum: ds. P. Mulder te Dordrecht;

voor Nieuwdorp: ds. A. Schot te Krimpen a/d IJssel.

GEACHTE ALLEMAAL,

Mede namens mijn vrouw en onze kinderen, zeggen wij u hartelijk dank voor uw meeleven met ons, in de achter ons liggende tijd. Zeggen wij u dank voor uw goede wensen, via kaarten of brieven. Ik kan maar één ding zeggen; Zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is; dat is nu; de genadetijd. Hij is groot en goed, met Hem kom je niet beschaamd uit. Onze hartelijke dank: ook namens mijn vrouw en kinderen. Hem alleen de eer!!

Fam. ds. A. Bac
Cortenhaven 18
2411 JM Bodegraven

KERKELIJK JAARBOEK DEPUTAATSCHAP VOOR STUDERENDEN

Met ingang van heden is het secretariaat overgedragen aan: Dr. C. van der Hoek,

De Wikke 11, 2811 CP Reeuwijk, tel. 0182-396889, fax 0182-391477

e-mail: hoe@driestarcollege.nl (pag. 80)
Ds. A. Schreuder heeft zich uit het deputaatschap teruggetrokken i.v.m. zijn benoeming tot voorzitter van het deputaatschap voor Evangelisatie. Ds. G. Clements is in de ontstane vacature benoemd.

VERSLAG van de vergadering van de classis Middelburg van 13 januari 2003

Ds. C. Harinck opent de vergadering, namens de roepende kerk van Middelburg-C, met het laten zingen van Ps. 45 vers 2, waarna hij leest Mattheüs 3 vers 1 tot en met 12 en voorgaat in gebed. Vervolgens bepaalt de tijdelijke preses ons bij het voorgelezen schriftgedeelte. De volgende zaken worden gememo-reerd:

Van de gemeente Middelburg-C zijn overleden: oud-ouderling W. Wagenaar op de leeftijd van 78 jaar, hij diende 15 jaar en oud-diaken L. Deij op de leeftijd van 78 jaar, hij diende de gemeente 13 jaar.

Ds. C. Harinck mocht herdenken dat hij 40 jaar predikant was. Ds. C. Neele spreekt hem hartelijk toe. Hij bepaalt bij Deuteronomium 8 vers 2: er staat gedenken, terugdenken ook hier ligt altijd weer schuld. Er is meer geweest dan alleen woestijn in die 40 jaar. Niets van ons maar alles van Hem. Om te mogen dienen uit Hem. Ds. Harinck wordt toegezongen Ps. 122 vers 3.

In het gezin van ds. C. Neele werd een dochter geboren. Verschillende broeders hebben hun ambtelijk werk beëindigd. Van de gemeente Aagtekerke ouderling A. Wisse. Hij diende de gemeente 17 jaar als diaken en 15 jaar als ouderling. Van de gemeente Meliskerke ouderling L. Wouters na 26 jaar. Van de gemeente Middelburg-C. diaken J.P. Witte na 3 jaar. Van de gemeente Oostkapelle diaken B. Poppe na 7 jaar. Van de gemeente Vlissingen diaken C.W. Witsel na 10 jaar.

De gemeente Middelburg-Zuid mocht haar 25-jarig bestaan herdenken.

Van de gemeente Aagtekerke heeft organist L. Sturm zijn werk als organist na 53 jaar beëindigd.

Alle gemeenten zijn wettig vertegenwoordigd door 4 predikanten en 16 ouderlingen. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: Preses: ds. C. Neele, assessor: ds. M. J. van Gelder, quaestor: ouderling J. Zwemer en scriba: ouderling J. Prinsen.

Ingekomen stukken zijn:

Brief Stichting Steunfonds over aftreding en herbenoeming van bestuurslid C.M. Uijl.

Verzocht wordt hem voor te dragen aan de PS-Zuid voor herbenoeming per 1 juli 2003.

Dit is akkoord.

Brief van de classes Goes en Tholen als antwoord over het houden van een classicale bidstond. Zij zien wel de noodzaak, maar willen dit in de plaatselijke gemeente de aandacht geven.

Rapporten te bespreken:

Verslag van de classicale commissie jeugdzorg; verslagen van de in 2002 gehouden bijeenkomsten en een verzoek om het werk in 2003 voort te mogen zetten. Dit wordt gehonoreerd. De commis-

sie wordt hartelijk dank gezegd voor het verrichte werk.

Financieel verslag van de commissie Jeugdzorg gestuurd aan de quaestor. Gevraagd wordt om voortaan te collecteren voor een bepaald doel en niet meer voor de onkosten. In het vervolg wordt gecollecteerd voor de onder ons bekende deputaatschappen en in uitzonderingsgevallen de onder ons bekende doelen waarmee we ons verbonden weten op grond van Schrift en belijdenis. De gevraagde bijdrage van de classis aan dit werk wordt weer toegezegd.

Verslag van de aangepaste catechisatie aan gehandicapten. Br. W. de Voogd wordt dank gezegd voor het werk en ook voor de manier waarop dit werk wordt gedaan.

Tevens wordt afscheid genomen van De Voogd die na 21 jaar dit werk beëindigt. De preses spreekt hem namens de classis toe en overhandigt een envelop met inhoud als blijk van waardering. S. de Visser Gzn. uit Aagtekerke zal dit werk verder voortzetten.

Jaarverslag 2002 van de commissie schriftelijke bijbelcursus, waarin melding wordt gemaakt van de voortgang van het werk. De commissie vraagt hun werk te gedenken in het gebed. Tevens bijgevoegd een financieel verslag van de schriftelijke bijbelcursus.

Brief van Adviescommissie Gomarus om een nieuw lid te benoemen in de vacature A. Wisse.

Voorgesteld wordt iemand vanuit de gemeente Oostburg of Terneuzen te benoemen. Een volgende vergadering zal dit plaatsvinden.

Afgevaardigden naar de P.S. Zuid op D.V. 8 mei 2003 zijn:

Primi: ds. M.J. van Gelder, ds. A.B. van der Heiden, ds. C. Neele, ds. C. Harinck, en de ouderlingen M. Simons, J. van den Berge, P. Janse en J. Zwemer. En als secundi de ouderlingen: Joh. de Visser, M.F. Hus, J. Sinke en J.A. Scherpenisse.

De klassicale hervormingsavond zal gehouden worden op D.V. vrijdag 31 oktober 2003 in Middelburg-Centrum waarin ds. C. Neele hoopt voor te gaan.

Kerkvisitatie zal plaatsvinden volgens een rooster, opgesteld door de scriba.

Vlissingen heeft de mogelijkheid onderzocht om een predikant voor te laten gaan in het streekziekenhuis Walcheren. Helaas zijn er geen mogelijkheden om hieraan mee te kunnen doen.

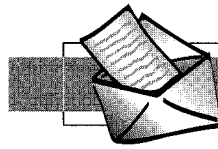
De quaestor geeft een schriftelijk verslag van inkomsten en uitgaven. Dit wordt goedgekeurd. Er wordt een bijdrage gevraagd van € 3,50 per lid en dooplid. Als roepende kerk voor de eerstvolgende classisvergadering wordt de gemeente van Middelburg-Zuid aangewezen. De vergadering zal gehouden worden op

D.V. 12 september 2003 te Oostburg, aanvang 19.30 uur. Punten indienen voor 15 augustus 2003.

De preses dankt een ieder voor de inbreng en de goede wijze van vergaderen. Belangrijk is dat ons ambtelijk werk mag zijn in afhankelijkheid van Hem. Dat het onze begeerte zou mogen zijn dat Zijn kudde mag worden uitgebreid.

God moet aan Zijn eer komen ook vanuit onze classis. Laat dat ons uitzien zijn. Zijn werk zal voortgaan ondanks al ons tekort en schuld. Dat we op Hem zouden mogen zien. Hierna sluit de preses de vergadering en verzoekt hij ouderling J. Nijse van de roepende kerk te eindigen. Deze laat zingen Ps. 25 : 3 en eindigt hij met dankgebed.

J. Prinsen, scriba

Berichten

ZANGAVOND GOES

Op D.V. zaterdag 1 maart 2003, aanvang 19.30 uur wordt in de Sionkerk van de Geref. Gemeente te Goes de jaarlijkse zang- en orgelavond gehouden. Evangelist J. Witte hoopt de avond te openen. Dit jaar zingt er een groot, samengesteld mannenkoor, bestaande uit MK "Elim" uit 's Gravenpolder en MK "De Lofzang" uit Goes. Het koor en de samenzang worden begeleid door organist Bert Elbertsen uit Ede, die ook enkele improvisaties ten gehore zal brengen. De collecte zal via het deputaatschap voor bijbelverspeiding bestemd worden voor de bijbelwinkel in Ghana.

EXCURSIE VOGG AFDELING CENTRUM

D.V. 1 maart om 14.00 uur zijn we te gast in de Geref. Gemeente te Houten, om het Fama-Raadgever orgel te beluisteren en te bespelen. Het orgel zal door de plaatselijke organisten gepresenteerd worden. Onze aandacht zal verder gevraagd worden voor een vijftal koraalbewerkingen uit het 'Orgelbüchlein' van J.S. Bach. Deze worden door enkele leden uitgevoerd en onder leiding van Bram Brandemann besproken. Tot slot is er gelegenheid voor vrijorgelspel. Iedere orgelliefhebber is hartelijk welkom.

PSALMZANGAVOND MET BOVENSTEM

D.V. zaterdag 8 maart zal er een Psalmzangavond met bovenstem gehouden worden in de Grote of St. Maartenskerk te Zaltbommel. Aanvang: 19.30 uur.

Ds. W.J. Karels zal de avond leiden. Medewerking wordt verleend door de bovenstemgroep van Hardinxveld-Giessendam e.o. De opbrengst is ten bate van de reformatische scholen in Canada en Amerika. Er zal een CD-opname gemaakt worden. De CD is op deze zangavond te bestellen en kost € 17,- per stuk. Een MC kost € 12,- per stuk (incl. verzendkosten). Voor verdere informatie en/of bestellingen: J. Buyk, tel. 0184-612653.

CHR. GEMENGD KOOR 'ASAF' 45 JAAR

Op D.V. 14 maart 2003 hoopt het Chr. gemengd koor Asaf van de Geref. Gemeente te Moerkapelle 45 jaar te bestaan. Ter ere daarvan geven zij op deze datum een jubileumavond.

Samen met nog enkele koren brengen zij verschillende liederen ten gehore.

De avond wordt gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Moerkapelle en begint om 19.45 uur.

ZENDINGSVOND TE ZEIST

Op D.V. 6 maart 2003 aanvang 19.30 uur zal mevrouw L. Wilbrink een zendingsavond verzorgen over haar werk in China. Wij hopen velen van u te ontmoeten op deze zendingsavond.

SNUFFELMARKT LISSE

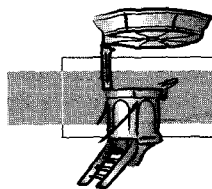
Op D.V. zaterdag 8 maart 2003 wordt er door alle verenigingen van de Gereformeerde Gemeente van Lisse een snuffelmarkt georganiseerd. De opbrengst hiervan is bestemd voor de zending, evangelisatie en jeugdbond van de Gereformeerde Gemeenten.

De markt, waar een zeer divers aanbod van activiteiten te vinden is en waar zeer uiteenlopende waren te koop worden aangeboden, zal worden gehouden in een hal van de CNB aan de Grachtweg te Lisse, die zich naast het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente bevindt. De markt is te bezoeken van 09.00 uur tot en met 16.00 uur.

DISTRICT ZUID-OOST +16 TE GORINCHEM

In de serie 'Jij en...' staat op D.V. 8 maart 2003 een districtsavond op het programma met als thema 'Jij en de ander!?' Omgang, verkering, huwelijk en seksualiteit staan deze avond centraal.

De avond wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente van Gorinchem, Paardenwater 1. Inleider is drs. P. Eikelboom uit Ede. De aanvang is 19.30 uur.

Predikbeurten

ZONDAG 2 MAART 2003

Aagtekerke 9.30 en 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Almelo 10.00 en 18.30 uur dhr. Bakker; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Berkenwoude 9.45 uur ds. Bac en 14.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 19.00 uur ds. van Boven; Delft 19.00 uur ds. Clements; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Dinteloord 15.00 uur ds. Brugge; Doetinchem 11.15 en 15.30 uur ds. Schipper (Meestersstraat 2); Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 19.00 uur ds. Meeuse; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Mondria; Enschede 15.30 uur dhr. Bakker; Enter 18.00 uur ds. Tuinier; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 15.30 uur ds. van Gelder; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. de Wit; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.15 uur ds. Zippro; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. Moerkerken en 18.00 uur dhr. G. Pater; Hoofdorp 19.00 uur dhr. de Heer; Hoogvliet 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Silfhout; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. v/d Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Neele; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. Hakvoort; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. van Aalst; Krabbedijke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. van Gelder; Leiderdorp 10.00 uur ds. Paul; Lelystad 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Hakvoort; Marknesse 14.30 uur ds. L. Blok; Meeuwen 15.00 uur ds. M. Karens; Meliskerke 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels en 14.30 uur ds. Moens; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. de Jongste; Moerkapelle 19.00 uur ds. Driessen (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. de Jongste; Nunspeet 10.00 en 15.00 uur ds. Verschuure; Oostburg 19.00 uur ds. C. Harinck; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Oostkapelle 9.30 uur (H.A.)

en 15.00 uur ds. A.B. v/d Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. van Krimpen; Poederoyen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Poortvliet 10.00 en 18.30 uur dhr. Terlouw; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 15.00 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Schot; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuid 10.00 en 15.00 uur dhr. G. Pater; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 14.30 uur dhr. Terlouw; Soest 19.00 uur ds. v/d Net; Sprang Capelle 9.30 uur ds. van Dijk en 15.00 uur ds. J. de Pater; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Visscher; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 16.30 uur ds. Paul; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. H. Hofman 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 11.15 en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Moens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 10.00 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. Boogaard; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 uur ds. van Ekeveld; Zwijndrecht 14.30 uur ds. van Krimpen; Zwolle 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. Verschuure.

DINSDAG 4 MAART 2003

Alblasserdam 19.30 uur ds. B. v/d Heiden (bijbellezing); Brakel 19.30 uur ds. Hakvoort; Naaldwijk 19.45 uur dhr. G. Beens; Oud Beijerland 19.30 uur ds. van Krimpen (bijbellezing); Sint Philipsland 19.30 uur ds. J. Karels; Urk 19.30 uur ds. van Boven.

WOENSDAG 5 MAART 2003 (BIDDAG)

Aalst 14.30 en 19.00 uur ds. Melis; Almelo 15.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Delft 14.30 en 19.45 uur ds. Zippro; Dirksland 10.00 en 19.00 uur ds. Verweij; 's-Gravenzande 15.30 en 19.30 uur ds. Driessen; Leerdam 10.00 en 14.30 en 19.30 uur ds. M. Karens; Melissant 14.30 en 19.00 uur ds. Brugge;

Mijdrecht 14.30 en 19.30 uur ds. Mondria; Oostvoorne 15.00 en 19.30 uur ds. Silfhout; Ouddorp 14.30 en 19.00 uur ds. Schipper; Poortugaal 15.00 en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. Baaijens en 15.00 en 19.30 uur ds. van Gelder; Rotterdam-Zuid 14.30 en 19.45 uur ds. van Ekeveld; Soest 15.00 en 19.30 uur ds. Visscher; Spijkenisse 14.30 uur ds. Hakvoort en 19.30 uur ds. P. Mulder; Sprang Capelle 15.00 en 19.30 uur ds. J. de Pater; Westzaan 15.00 en 19.30 uur ds. Kleppe; Zwijndrecht 14.30 en 19.30 uur ds. de Wit.

WOENSDAG 5 MAART 2003

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Meeuse; Haarlem 19.30 uur ds. van Aalst; Katwijk aan Zee 19.45 uur dhr. Bakker; Opheusden 19.30 uur ds. Hakvoort; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. van Dieren; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Vermeij; Vlaardingen 19.30 uur dhr. G. Pater.

DONDERDAG 6 MAART 2003

Aalburg 19.30 uur ds. J. de Pater (bijbellezing); Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Brugge; Kampen 19.30 uur ds. Vermeij; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Sonneveld; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Schipper; Zwolle 19.30 uur dhr. de Heer.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 2 maart om 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur.

Dagje Amsterdam? Kom dan ook eens naar Simon de Looier. Hartelijk welkom op dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaard. U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Uitgesneden teksten div. modellen
G. v.d. Dikkenberg, Munnikenweg 11,
3905 MD Veenendaal, tel. 0318-540252

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te
huur in het bej. teh. van de Ger.
Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel 001-519-424-9949

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ **Horssen bv**

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Begravenisverzorging Kina
Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 482614 - Fax (0187) 484520

Van Wijck
boeken & muziek
Azelsestraat 91 Terneuzen
tel. 0115-615910

*Vanaf 1 maart
nu ook in Terneuzen*

- * Theologische boeken
- * Leesboeken
- * Kinderboeken
- * Bladmuziek
- * CD's
- * Wenskaarten
- * Hobbyartikelen enz...

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR
ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begravenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

Harkes Begravenissen

Berkenbroek 7
2811 NZ Reeuwijk
tel. 0182 - 30 04 23

Dag en nacht bereikbaar

*Wij verzorgen
alleen begravenissen*

VERKLARING VAN HET OUDE EN NIEUWE TESTAMENT

Matthew Henry

Onovertroffen

De *Verklaring van het Oude en Nieuwe Testament* door Matthew Henry is een onovertroffen werk. Zij heeft door de eeuwen heen haar waarde bewezen als betrouwbare gids voor iedereen die de Bijbel als Woord van God wil verstaan. Ongetwijfeld zijn er commentaren die Henry's werk in geleerdheid overstijgen, maar daardoor boeten zij voor velen wel in aan begrijpbaarheid. Het ging Henry dan ook niet om een proeve van geleerdheid. Hij wilde een heldere en eenvoudige verklaring geven voor iedereen die de vertroosting zoekt van Gods Woord.

In die opzet is hij als geen ander geslaagd. Zijn uitleg is, zoals de volledige titel zegt, letterlijk en praktisch: een vertolking van de Bijbel als Gods Woord, toegepast op het leven van alledag.

Sinds de eerste uitgave heeft dit werk een ereplaats ingenomen, niet alleen in de studeerkamers van geleerden en predikanten, maar juist ook in de huiskamers van talloze christelijke gezinnen.

Auteur

Matthew Henry (1662-1714) werd in 1687 als predikant bevestigd. Zijn leven kenmerkte zich door eenvoudige en trouwe plichtsvulling en werd gedragen door een diepe verbondenheid met de Bijbel. Zijn dagelijkse bijbellezing in huiselijke kring - waarna Henry het gelezene verklaarde - en zijn prediking bereidden hem uitstekend voor op zijn hoofdwerk, de *Verklaring van het Oude en Nieuwe Testament*.

Negen delen, gebonden in scabra-leer

Formaat: 17 x 24,5 cm.

Omvang: 7420 blz.

Verschijnt D.V. september 2003

Intekenprijs € 295.-

Prijs na verschijning: € 350.-

9 DELEN, 6e DRUK

Stuur de bon, zonder postzegel, aan:
BOEKHANDEL GEBR. KOSTER
Antwoordnummer 1052
3770 VB Barneveld

Ja, ik teken nu in op de negendelige Bijbelverklaring van Matthew Henry voor de intekenprijs van € 295.- Direct na verschijning stuurt u mij deze verklaring zonder bijkomende kosten toe.

Naam:.....

Adres:.....

Postcode:.....

Woonplaats:.....

Telefoon:.....

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUIZORG

RST Zorgverleners.
500 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

**Ameland/Terschelling, of Bakke-
veen in de Friese Wouden t.h. sta-
car's, alle comf. v.a. € 20,- p.d. / €
120,- p.w. vrij v.a. 18/4-13/6 en na
15/8-15/11, reserveer nu alvast!
fam. v.d. Sluis, 0512-516096.**

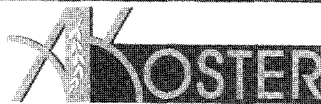
Voor info bel:

0416-692787

of

0184-630180

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

Begrafenisonderneming

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Amersfoort
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenaan 30

3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

Te huur gevraagd. Jong gezin met
kinderen zoekt met **grote spoed**
woonruimte Barneveld/Ede of omge-
ving. Tel. 0318-615484

Voor een paar dagen of langer, gezell-
igheid en sfeer, **pension 'De Peel'**,
gelegen in de mooie **Betuwe**, waar het
gewoon goed is, Fam. Knuivers,
Boveneindsestraat 14, 4041 EJ
Kesteren, tel. 0488-481687

BOEKENBEURS HARDINXVELD GIESSENDAM

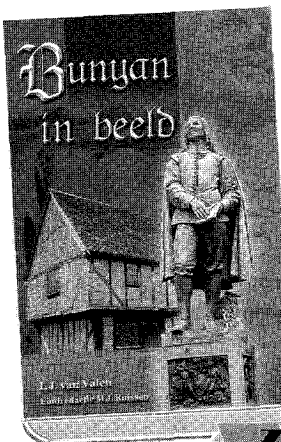
D.V. zaterdag 8 maart
10.00 - 16.00 uur

Hervormd Centrum, Talmastraat 9

Grote sortering theologie-,
preken-, kerk-, vaderlandse
geschiedenis- en jeugdboeken.

Gratis taxatie oude boeken
door ing. v. Gent
inl. 0184-684808

Toegang gratis

Kom ook naar de

Unieke Boekpresentatie

van het nieuwe, prachtige en
bijzondere full color fotoboek
'Bunyan in beeld'.

(L.J. van Valen)

- Voor elk kind ligt er een verrassing klaar!
- Koffie/fris met iets lekkers is gratis!

**Uitgeverij
de Ramshoorn**
Goes

Tel. 0113-230 340 (tot 22.00 uur
's avonds). Fax. 0113-218 691.

GOUDA
dv Zat. 8 maart
Pabogeb. Driestar

Programma:

1. Opening ds. G. Clements om 14:00 uur
2. 'Bunyan in beeld: leven en Christenreis', referaat L.J. van Valen
3. Klankbeeld: 'Het leven van John Bunyan'
4. 15% korting op dit gesigeneerde boek
5. Beeldpresentatie: 'Een Bunyanreis'
6. Sluiting om ca. 16:45 uur.

Geef door met hoeveel personen u hoopt te komen,
want vol is vol. Bent u verhinderd? Bestel dan het
prachtige boek bij de uitgever of de boekhandel.

Bekijk omslag en deel v/h
boek op www.ramshoorn.nl

begrafenisverzorging

T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een
dour u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 460 05 09
Fax 010 - 435 79 12

SHG

Stichting Hulpverlening in Gezinnen
Uitgaande van de Ger. Gem in Ned.

Rijksgediplomeerde Kraamzorg

Wij verlenen graag hulp aan
die gezinnen waar geen TV
aanwezig is, en waar aan tafel
gelezen wordt uit de
Statenvertaling.

Om teleurstelling te voorkomen graag
tijdig aanmelden, dagelijks bereikbaar.
tel. 033-2774547 of 0346-264595

Gezins-Bejaarden- en Ziekenzorg TEL. SPREEKuur

alle werkdagen van 8.30 - 10.30 uur
en vrijdagavond van 19.00 - 20.00 uur
Tel. 0166 - 652605

een informatiebrochure is gratis verkrijgbaar.

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuijper

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl